

KUTSESTANDARD

Spooni- ja vineeritootja, tase 4

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Spooni- ja vineeritootja, tase 4	4

Võimalikud osakutsed ja nimetused kutsetunnistusel	
Osakutse nimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Spoonitootja, tase 4	4
Vineeritootja, tase 4	4
Liimpaindtoorikutootja, tase 4	4

A-osa

KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus Spooni- ja vineeritootja on oskustöötaja, kes töötab spooni-, vineeri- või puidutööstusettevõtetes. Tema töö eesmärgiks on valmistada ja väärindada spooni, vineeri ja liimpaindtoorikuid. Spooni- ja vineeritootja, tase 4 töötab kindlates tööloikudes valdavalt iseseisvalt ja ilma juhendamiseta, kuid täidab tööülesandeid ka meeskonnas. Ta on kursis toorme ja toodangu kvaliteedinõuetega ning teab toodetavate materjalide kasutusvaldkondi. Tööaeg on vahetustega ja töötada tuleb graafiku alusel, sh öösel, nädalavahetustel ning riigipühade ajal. Töö toimub peamiselt tootmishoone siseruumides suurte tootmisliinide ja -masinatega. Tööülesanded on vahelduvad. Töökeskkond on müra- ja tolmurikas, seetõttu on isikukaitsevahendite kasutamine ja ohutusnõuetest range kinnipidamine väga oluline. Sõltuvalt tööülesannetest toimub töö kas seistes või istuvas asendis, mis võib tervisekahjustustena põhjustada luu- ja lihaskonna haigusi. Mõningad tööülesanded näevad ette kemikaalidega (liimid, lakid jm) töötamist ja kõrgsagedusvoolu mõjuvõljas viibimist. Kokkupuutumine kemikaalidega võib tekitada allergilisi reaktsioone. Kutse sisaldab osakutseid spoonitootja, tase 4, vineeritootja, tase 4 ja liimpaindtoorikutootja, tase 4.
A.2 Tööosad A.2.1 Vineeripakkude vastuvõtmine, sorteerimine ja leotamine A.2.2 Spooni valmistamine A.2.3 Spooni töötlemine A.2.4 Vineeri valmistamine A.2.5 Vineeri töötlemine A.2.6 Liimpaindtoorikute valmistamine A.2.7 Toote pakendamine, ladustamine
A.3 Kutsealane ettevalmistus Spooni- ja vineeritootjana töötavad inimesed, kelle kutsealane kompetentsus on omandatud töökohal, kutseõppes või täienduskoolitusel.
A.4 Enamlevinud ametinimetus Puidupingioperaator, puidupingitöötaja, spooniliini operaator, vineeritöötlemisliini

operaator, liimitud-painutatud toorikute valmistaja, palgisorteerija.

A.5 Regulasioonid kutsealal tegutsemiseks

Regulasioonid kutsealal tegutsemiseks puuduvad.

A.6 Tulevikuoskused

Järjest olulisem on tunda tootmisliini tehnilisi omadusi ja iseärasusi, sh tõrgete põhjuseid, suutmaks lahendada liini töös tekkivaid probleeme.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Kutse moodustub üldoskustest ja kohustuslikest kompetentsidest. Kutse taotlemisel on nõutav nende kõigi tõendamine.

Osakutse spoonitootja, tase 4 taotlemisel on nõutav üldoskuste B.2 ja kompetentside B.3.1, B.3.2, B.3.3 ja B.3.7 tõendamine.

Osakutse vineeritootja, tase 4 taotlemisel on nõutav üldoskuste B.2 ja kompetentside B.3.4, B.3.5 ja B.3.7 tõendamine.

Osakutse liimpaindtoorikutootja, tase 4 taotlemisel on nõutav üldoskuste B.2 ja kompetentside B.3.3, B.3.4, B.3.6 ja B.3.7 tõendamine.

B.2 Spooni- ja vineeritootja, tase 4 üldoskused

Tegevusnäitajad:

1. Jälgib ja hoiab oma töös kvaliteeti ja tootlikkust. Kasutab ressursse ja vahendeid säästlikult ning praaki minimeerides. Vastutab oma töö kvaliteetse tulemuse eest.
2. Kasutab tööriistu, tööpinke ja teisi tööga seotud seadmeid heaperemehelikult, eesmärgipäraselt ja ratsionaalselt ning hoiab need korras, hoiab korras tööala.
3. Hindab oma pädevuse piires ja vastavalt töökohustustele ohufaktoreid tootmises ja võtab kasutusele abinõud ohtude maandamiseks. Järgib töökeskkonna ja -ohutuse nõudeid ning kasutab isikukaitsevahendeid ja ohutuid töövõtteid.
4. Järgib keskkonnaohutuse ja jäätmekäitluse reegleid.
5. Õnnetusjuhtumi korral tegutseb vastavalt ettenähtud korrale.
6. Saab aru organisatsiooni erinevate osakondade/töölõikude tööst ja funktsioonidest, tunneb tooteid ja kõrvaltooteid, mõistab oma osa tootmise ahelas; näitab üles arusaamist, kuidas üks probleem on suurema süsteemi osa.
7. Teeb oma pädevuse piires ettepanekuid tööprotsesside parendamiseks.
8. Osaleb meeskonnatöös: teab ja arvestab enda ning teiste rolli meeskonnas, peab kinni meeskonna liikmete vahelistest kokkulepetest, on avatud koostööle ja toetab meeskonna tulemuslikku tegutsemist, jagab meeskonnaliikmetega vajalikku informatsiooni.
9. Kasutab infotehnoloogilisi vahendeid vastavalt digipädevuste enesehindamise skaala algtasemel kasutaja tasemele (Lisa 1).

B.3 Kompetentsid

B.3.1 Vineeripakkude vastuvõtmine, sorteerimine ja leotamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

1. Võtab vastu pakukoorma, kontrollib veodokumente (sh puidu päritolu ja sertifikaate), hindab/mõõdab puidu kogust ja sisestab/edastab andmed infosüsteemidesse. Hindab puidu kvaliteeti ja sorteerib pakud lähtudes etteantud kvaliteedinõuetest.
2. Ladustab pakud platsile lähtudes materjali ladustamise põhimõtetest, ohutuse nõuetest ja paku säilitusviisidest (lumeladu, niisutus, otste katmine jne).
3. Korraldab pakude hüdrotermilisse töötlusse edastamise, jälgib protsessi parameetreid (temperatuur, veeproovide võtmine, aeg jne). Protsessi lõppedes korraldab pakude tootmisse andmise.

B.3.2 Spooni valmistamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. Jälgib pakkude koorimisprotsessi kvaliteeti ja vajadusel korraldab koorimisseadme seadistuste muutmise. 2. Jälgib pakkude järkamisprotsessi kvaliteeti ja vajadusel korraldab järkamisseadme seadistuste muutmise. 3. Sisestab trei- või hõõvelpinku toote lõikeparameetrid ja seadistab lõikeriista. Jälgib lõikamise kvaliteeti ja materjali väljatulekut pakust. 4. Määrab ja jälgib kuivatusrežiimi parameetreid. Söödab spooni kuivatisse ja jälgib seadme tööd. Vajadusel eemaldab tekkinud ummistused. 5. Valib lõpptootest lähtuvalt mõõtelõikusprogrammi ja jälgib liini tööd. Sorteerib spooni vastavalt etteantud kvaliteedinõuetele käsitsi või automaatselt.	
B.3.3 Spooni töötlemine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. Valib spooniõmblusmasinal sobiva programmi, seadistab masina ja sööda spoonilehed õmblusmasinasse. Spooniõmblusmasina eripärast lähtudes hindab sissesöödetavate spoonilehede kvaliteeti ja määrab õmbluskohad manuaalselt. Jälgib masina tööd ja kontrollib õmmeldud spoonilehe kvaliteedi vastavust nõuetele. Vahetab või lisab vajadusel masina kulumaterjale (liim, niit, teip vmt). 2. Valib spooni pikijätkamise masinal sobiva programmi ja seadistab masina. Valmistab liimisegu lähtudes etteantud retseptist ja tagab, et masinas oleks pidevalt vajalik kogus liimi. Jälgib masina tööd ja kontrollib jätkatud spoonilehe kvaliteedi vastavust nõuetele. 3. Valmistab ette spooni paikamisribad - lõikab ja kuivatab need vastavalt etteantud parameetritele ning sisestab masinasse. Seadistab spooni paikamise masina, jälgib masina tööd ja kontrollib paigatud spoonilehe kvaliteedi vastavust nõuetele. Spoonipaikamise masina eripärast lähtuvalt sisestab spoonilehed masinasse, hindab nende kvaliteeti ja paikab defektsed kohad manuaalselt.	
B.3.4 Vineeri valmistamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. Segab etteantud retsepti järgides valmis vineeriliimi segu. Võtab liimiproovid ja korrigeerib mõõtmistulemustest lähtuvalt vajadusel liimiretsepti. 2. Määrab liimi katmiskoguse ja seadistab masina vastavalt mõõtmistulemustele. Valib vineeri koostamise retsepti ja koostab vineeri vastavalt sellele. Eemaldab masinast ebakvaliteetse spooni, jälgib pidevalt masina tööd, liimikihi kvaliteeti ja koostamise ajapiirangut. Edastab paki külmpressimisele. 3. Seadistab külmpressi vastavalt tootele, jälgib masina tööd. 4. Kontrollib ja jälgib vineeripaki tehnoloogilisest ooteajast kinnipidamist. Seadistab kuumpressi vastavalt tootele. Laadib vineeritahvikud sissesööteriulisse ja sisestab pressi. Protsessi lõppedes laadib vineeritahvikud pressist välja ja kontrollib vineeritahvli kvaliteeti (tahvli paksust). Märgistab kvaliteedinõuetele mittevastava toote. 5. Valib mõõtu- või lahtilõikamise skeemi ja seadistab saeliini. Kontrollib saeketaste seisukorda, vajadusel vahetab need. Jälgib masina tööd, teeb vajalikud kontrollmõõtmised. 6. Parandab defektsed vineeritahvikud manuaalselt või automaatselt, kasutades pahtlit või puitpaika. 7. Valib vineeri paksusest lähtuvalt lihvimistehnoloogia, seadistab lihvmasina ja jälgib selle tööd. Kontrollib vineeritahvli kvaliteedi vastavust nõuetele (tahvli paksus, pinna kvaliteet), eemaldab ja märgistab kvaliteedinõuetele mittevastava toote. 8. Sorteerib vineeritahvikud käsitsi või automaatselt lähtudes kvaliteedinõuetest.	
B.3.5 Vineeri töötlemine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. Töötab kuum- või külmpelistusliinil: seadistab pealistusliini, paigaldab pealistusmaterjalid ja pealistavad vineerid, laadib vineeritahvikud sissesöötjasse, sisestab tahvikud pealistuspressi, jälgib masina tööd, laadib vineeritahvikud pressist välja ja kontrollib pealistuse kvaliteeti ning vajadusel märgistab kvaliteedinõuetele mittevastava toote. 2. Töötab saeliinil (formaatsaag, mõõdulõikamissaag): valib lõikeskeemi ja seadistab liini, kontrollib saeketaste seisukorda, vajadusel vahetab kettad, jälgib masina tööd, teeb vajalikud kontrollmõõtmised. 3. Töötab servavärvimisliinil: sisestab vineeripaki värvikambrisse ja värvib servpinnad vastavalt tellimuskardile käsitsi või automaatselt. 4. Töötab servatöötlemisliinil/CNC-l: seadistab liini, sisestab vineeripaki liinile ja jälgib masina tööd, kontrollib toote vastavust joonisele, kontrollib lõikeriistade seisukorda ning vajadusel vahetab lõikeriistad. 5. Sorteerib vineeritahvikud käsitsi või automaatselt, lähtudes kvaliteedinõuetest.	

B.3.6 Liimpaindtoorikute valmistamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: - Sorteerib spoonilehed vastavalt tooriku tehnoloogiakaardile. Koostab spoonilehed vastavalt ettenähtud laiusele ja tekstuurile. Paikab defektsed spoonilehed. - Lõikab spoonilehed etteantud mõõtu vastavalt tooriku tehnoloogiakaardile. - Komplekteerib ja pressib spoonisärgi, lähtudes tehnoloogiakaardist. - Lihvib spoonilehe või spoonisärgi vastavalt tooriku tehnoloogiakaardile. - Kontrollib pressvormi pinnad, kinnitused, stabiilsuse ja elektriühendused ning paigaldab pressvormi pressi. Ühendab pressvormi elektrisüsteemiga või kõrgsagedusgeneraatoriga. Reguleerib pressi tööaja, temperatuuri ja silindrite töösurve lähtuvalt pressvormi eripärast. - Täidab valtsi liimiga ja reguleerib kulunormi vastavalt tooriku tehnoloogiakaardile. Mõõdab komplekteeritud tooriku paksuse ning liimitab, niisutab ja laob spoonilehed vastavalt tooriku tehnoloogiakaardile. - Paigutab komplekteeritud ja liimitatud tooriku pressi, arvestades tooriku paigutamise asetust ja mõõtusid. - Kontrollib pisteliselt tooriku tugevuse, paksuse, liimühenduse ja pinnakvaliteedi vastavust nõuetele. Ladustab toorikud tehnoloogilise ooteaja läbimiseks, lähtudes tooriku tehnoloogiakaardil märgitud nõuetest.	
B.3.7 Toote pakendamine ja ladustamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: - Pakendab spooni, vineeri või liimitud-painutatud toorikud vastavalt nõuetele ja kasutades selleks ettenähtud vahendeid, materjale ja seadmeid. Markeerib pakendid ja sisestab pakendatud toodete info lao infosüsteemi. - Ladustab tooted, lähtudes ladustamise põhimõtetest, kehtestatud nõuetest, toote eripärast ja ladustamise tingimustest.	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	16-17062022-01/2k
2. Kutsestandardi koostajad	Antti Kangro, UPM-Kymmene Otepää OÜ Sixten Kerge, Kohila Vineer OÜ Jaan Kers, Tallinna Tehnikaülikool Pille Meier, MTÜ Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit Harti Vahermets, Estonian Plywood AS
3. Kutsestandardi kinnitaja	Metsanduse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	27
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	17.06.2022
6. Kutsestandard kehtib kuni	16.06.2027
7. Kutsestandardi versiooni number	2
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	8172 Puidutöötlemisseadmete operaatorid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	4
C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles	
Inglise keeles	Veneer and Plywood Producer, Level 4
Vene keeles	Производитель шпоны и фанеры
C.3 Lisad	
Lisa 1 Digipädevuste enesehindamise skaala	